

به ناوی خودای به خشنده و میهره بان

به ناوی گه له وه

په رله مانی کوردستان - عیراق

ژماره ی دهرچوون: ۱۳

میژووی دهرچوون: ۲۰۱۸/۷/۹

پشت به حوکمی برگه ی (۱) له ماده ی (۵۶) ی یاسای ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ ی هموارکرا و، له سهر داوای ژماره ی یاسایی ئەندامانی په رله مان، و له سهر ئەو یاساکارییه ش که په رله مان له دانیشتنی ناسایی ژماره (۳) ی رۆژی ۲۰۱۸/۷/۲ ئەنجامیداوه و، به پیتی ئەو دهسه لاته ش که له برگه ی (سییه م) ی (ماده ی یه که م) له یاسای ژماره (۲) ی سالی ۲۰۱۷ به دهسه لاتی سه رۆکایه تی په رله مان دراوه، بریاری دهرکردنی ئەم یاسایی دا:

یاسای ژماره (۸) ی سالی ۲۰۱۸

یاسای همواری سییه می یاسای پارێزه رایه تی له هه ری می کوردستان — عیراق

ژماره (۱۷) ی سالی ۱۹۹۹

ماده ی (۱):

برگه یه که به ریزه بندی (چواره م) بۆ ماده ی (۳) ی یاساکه زیاد ده کریت و به م شیوه یه ده خویندریته وه:
چواره م: ماوه ی پارێزه رایه تی کردن به پاژه یه کی شایسته داده ندریت بۆ مه به سته کانی دامه زراندن و سه رموچه و پله به رزکردنه وه ی خانه نشینی له فه رمانگه فه رمیه کان و که رتی هاویه ش (قطاع مختلط).

ماده ی (۲):

برگه یه که به ریزه بندی (ده یه م) بۆ ماده ی (۴) ی یاساکه زیاد ده کریت و به م شیوه یه ده خویندریته وه:
ده یه م: هه لگپی ره گه زنامه ی عیراقی بیت و له کوردستانی عیراق به شیوه یه کی هه میشه بی نیشته جی بیت، له گه ل ره چاوکردنی په رنه سیپی مامه له کردنی چوونیه که (المعاملة بالمثل)

ماده ی (۳):

ماده ی (۶) ی یاساکه هه موار ده کریت و به م شیوه یه ده خویندریته وه:

ماده ی (۶):

یه که م: نابیت نیوانی ئەندامی تیی سهندیکا و وه زیفه گشتیه کان یان سهندیکا پیشه یه کانی دیکه یان هه ر سهندیکایه کی دیکه ی پارێزه ران کۆبکریته وه.

دوو هه م: پتویسته سه رۆک و ئەندامانی ئەنجومه نی سهندیکا و سه رۆکی لقه کان خۆیان ته رخان بکه ن بۆ کاری سهندیکا و، کاری پارێزه رایه تی نه که ن له و ماوه یه دا.

ماددهی (۴):

ماددهی (۱۱) ی یاساکه هموارده کریت و بهم شیویه ده خویندریتهوه:

ماددهی (۱۱):

یهکهه: نهنجومهنی سندنیکا بنه ما و پیوه ره کانی قبول کردن و تۆمار کردن له سندنیکا دیار ده کات.

دووهم: سندنیکا مافی ههیه په یمانگه یهک یان ناوه ندیکه تایبته له سهر بنه مای زانستی یان پیشهیی دابه زرینیت بۆ ئاماده کردن و راهینان و شیاندنی ئهوانه ده یانه ویت بنه ئه نام له سندنیکا یان ئهوانه ی ئه نامن تیایدا، نهنجومهنی سندنیکا پیوه ویک ده رده کات بۆ ریکخستنی کاروباری ئهوانه ی که حوکمی ئه م بره گه یه ده یانگریتهوه.

سییهه: به ره چا و کردنی حوکم و بنه ما کانی هاتوو له بره گه کانی (یهکهه) و (دووهم) ی ئه م ماددهیه، پارێزه ران به پیی ناونوسران و پیش یه کتری (الاقدمیه) له و ناوانه ی خواره وه پیکدیت:

۱- ناوی پارێزه ر (راویژکار).

۲- ناوی پیاده کار (المارسون).

۳- ناوی پارێزه ره مه شقاره کان (المترنین).

ماددهی (۵):

بره گه ی (یهکهه) ی ماددهی (۱۳) ی یاساکه هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتهوه:

یهکهه: پیویسته پارێزه ر سالانه به رامبهری به شداریبون و رسوماتی بریار دراو له ماوه ی ههردوو مانگی کانونی دووهم وشوباتی هه ر سالتیک بدات ، له کاتی دواکوتن له واده ی دیاریکراو، ریژه ی (۲۵%) بیست و پینچ له سه دی به رامبه ر به شداریبون و رسوماتی سالانه ی بۆ زیاد ده کریت.

ماددهی (۶):

بره گه ی چواره می ماددهی (۱۶) هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتهوه:

چوارهه: ماوه ی پاژه له دادگا کان ، داواکاری گشتی ، فه رمانگه کانی دادوه ری یان به ریوه به رایه تییه کانی ماف له یه کیک له فه رمانگه کانی هه رییم یان وانه ووتنه وه له کۆلیژی یاسا، له دوا ی وه رگرتنی بره وانامه ی به کالۆریۆس له یاسا یان ئه وه ی هاوتایه تی، بۆ مه به سته کانی پله به ندی ده قکراو له م یاسایه هه ژمار ده کریت.

ماددهی (۷):

بره گه ی (یهکهه) ی ماددهی (۲۵) ی یاساکه هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتهوه:

یهکهه: پیویسته له سه ر ئه و کۆمپانیا نیشتمانیی (بشکدار بیت یان خاوه ن به رپرستییی سنووردار) و بیانیه ی له هه رییم کار ده کهن ، یان لقییان هه یه له هه رییم ، له گه ل ئه و بانک و کارگانه ی له وه زاره تی پیشه سازی و ده سته ی گشتی وه به ره یینان تۆمارکراون و تۆزه کانی راگه یاندن و ریکخراوه کان ، گریبه ست له گه ل پارێزه ریک یان زیاتر بکات بۆ پیشکه شکردنی راویژی یاسایی.

ماددهی (۸):

ماددهی (۲۶) ی یاساکه هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتتهوه:

ماددهی (۲۶):

نابیت هیچ کۆمپانیایهک ، نیشتمانیی یان بیانی ، تۆمار بکریت ههتا ریکخستنی گریبهستی دامهزاندنی ، تۆمارکردنی یان تۆمارکردنی لقهکهی لایهنی کهم له لایهن پاریزه ریکی پیاده کارهوه (ممارس) ریکنه خرابیت.

ماددهی (۹):

پرگهی (دووهم) ی ماددهی (۳۵) هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتتهوه:

دووهم:

۱- به ریژهی (۱۰%) ی ده لهسه دای بههای حوکم پیدراو بهو مهرجهی له (۲,۰۰۰,۰۰۰) دوو ملیۆن دینار یان ئهوهی هاوتایهتی زیاتر نه بیته.

۲- به ریژهی (۵%) ی پینج لهسه دای بههای بهرامبهری به خاوه نکردهن (استملاک) بهو مهرجهی له (۱,۰۰۰,۰۰۰) یهک ملیۆن دینار یان ئهوهی هاوتایهتی زیاتر نه بیته.

۳- بهوهی که متر نییه له (۱۰۰,۰۰۰) سهده هزار دینار یان ئهوهی هاوتایهتی و زیاتر نییه له (۲۵۰,۰۰۰) دوو سهده و په نجا هزار دینار یان ئهوهی هاوتایهتی له باری که سیستی و ئهوه عوایانهی به هاکیان دیار نییه و لهوه عوا سزاکاریانهی تیایدا تیروانین بۆ مافی مهدهنی ده کریت.

ماددهی (۱۰):

پرگهی (یه کهم) ی ماددهی (۳۹) ی یاساکه هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتتهوه:

یه کهم: پاریزه ده توانیت گریبهستیکی نووسراو له گهله بریکار بۆکراو (موکل) بکات ، گریبهسته که لای سهندیکا به ئاماده بوونی ههردوولا په سهنده ده کریت بهرامبهر دانی ره سمیککی پراوه به بری (۱۵,۰۰۰) پازده هزار دینار یان ئهوهی هاوتایهتی.

ماددهی (۱۱):

ماددهی (۴۸) ی یاساکه هموار ده کریت و بهم شیویه ده خویندریتتهوه:

ماددهی (۴۸):

یه کهم: دهستهی گشتیی سهندیکا له کۆنگره یهکی گشتیدا کۆده بیتهوه له سههر بانگهیشتی ئهجمهنی سهندیکا هه (۳) سی ساڵ جارێک ئهویش له ریگهی نیردهکان (مندوبین) که ریژه کهیان له لایهن ئهجمهنی سهندیکا دیاری ده کریت و به ههلبژاردن دیاری ده کریین.

دووهم: کۆنگره به ئاماده بوونی زۆرینهی رههای نیردهکان ده به ستری به پیچه وانوه بۆ رۆژی دواتر دواده خری و لهوه حالتهدا به ئاماده بوونی (۳/۱) یهک له سههر سیی نیردهکان ده به ستری به پیچه وانوه له لایهن ئهجمهنی سهندیکا وه کاتیکی تری گونجاو بۆ به ستنی کۆنگره دیار ده کریت ، به مهرجی له (۳۰) سی رۆژ تیپه رنه کات.

سییہم: کۆنگرہ ریکھوت و چۆنیہتی وادی ئەنجامدانی هەلبژاردنی (سەرۆک و ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکا) دیار دەکات و تاوەکو هاتنی وادەکە ئەنجومەنی سەندیکا بەردەوام دەبێت تەنها بۆ بەرپۆشکردنی کاروباری رۆژانە سەندیکا.

چوارەم: ژمارە یاسایی دەستە گشتی سەندیکا بۆ هەلبژاردنی (سەرۆک و ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکا) بە ئامادەبوونی زۆرینە پەرەکان ئەندامانی تۆمارکراو دیتە ئاراوە و بە پێچەوانە هەلبژاردنی دوادەخریت بۆ رۆژی دواتر و ژمارە یاسایی دیتە ئاراوە بە ئامادەبوونی (۳/۱) یەک لەسەر سیی ژمارە ئەندامە تۆمارکراوەکان و لەکاتی نەهاتنە ئارای ئەم ژمارەپەش سەرۆک و ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکا بەردەوام دەبن لە کارەکانیان بۆ ماوەی (۳) سێ مانگ ئەگەر هاتو دوای (۳) سێ مانگ رێژە (۳/۱) یەک لەسەر سیی ئەندامان ئامادەنەبوون ئەوا بەرپۆشە ئامادەبووان هەلبژاردنی ئەنجامدەدریت.

ماددە (۱۲):

ماددە (۴۹) ی یاساکە هەموار دەکریت و بەم شێوەیە دەخویندریتەو:

ماددە (۴۹):

یەكەم: دەستە گشتی سەندیکا لە رێگەی نێردەکانییەو لە کۆنگرە ئەم دەسەلات و تاییەتکارییانە خوارەو پیادە دەکات:

۱- گفتوگۆکردنی کارەکانی ئەنجومەنی سەندیکا و پەسەندکردن و بپارادانی ژمیترە کۆتاییەکانی بودجە پێشوو و بپارادانی بودجە نوێی کە ئەنجومەنی سەندیکا بۆ (۳) سێ سالی داهاوو ئامادە دەکات.

۲- تێپۆشین و یەکلایی کردنەو لە کاروباری پارێزەرەکان لە خشتە کاردا هاتوون و تێپۆشین لەو پێشنیارانە پێشکەشی کران لە گشت ئەو شتانە پەيوەندارن پێیەو.

۳- پێشنیاری هەموارکردنی رسومات و هاوبەش و پێژاردن بۆ سەندیکا و سندوقی خانەنشینی.

۴- بپارەکانی کۆنگرە گشتی پابەندن و بە زۆرینە ئەندامە ئامادەبووەکان دەردەکریت.

دووهم: دەستە سەرپەرشتیار لەسەر کارەکانی کۆنگرە بانگهێشتی دەستە گشتی دەکات بە تەواوی ئەندامە تۆمارکراوەکانی لە تۆمار و ئەوانە بەرامبەری بەشداربوونی سالانەیان داوە بۆ هەلبژاردنی سەرۆکی سەندیکا و ئەندامانی ئەصلی و یەدەگی ئەنجومەنی سەندیکا لەو رۆژی بۆ ئەم مەبەستە دیارکراوە و لە رۆژی کارگێڕی و تەکنیکی ریکی دەخات و مافی نییە دەستبختە نیو رێپۆشی هەلبژاردنەکانیان ئەنجامەکانی، و چەند دادوهرێک لە دادگای تێهەلچوونەو تاییەتمەندی ناوچەکە سەرپەرشتی ئەنجامدانی هەلبژاردن دەکەن و کۆنۆسەکانی ریکدەخەن و ئەنجامەکانی جیگیر دەکەن و پرایدەگەینەن.

سییەم: دادگای تەمبیزی هەریم تاییەتمەند دەبێت بە تێپۆشین بەشپۆشی بەپەلە لەو تانانە پێشکەش دەکرین لەسەر پرۆسە هەلبژاردنەکان کە پێویستە لە ماوەی (۱۵) پازدە رۆژ پێشکەش بکری کە لە رۆژی دوای پراگەیانندی ئەنجامی هەلبژاردنەکان دەست پێدەکات و بپاری دادگا لەم بارەپەو مەلکەچ دەبێت بۆ تانەلێدانی لە لای دەستە گشتی دادگای تەمبیزی داواکردنی راستکردنەو ئەویش لە ماوەی (۱۵) پازدە رۆژدا.

بہشی دہیہم

ماددہی (۷۷)ی دووبارہ:

یہ کہم: پاریزہرانی راویژکار بۆیان ہدیہ کۆمپانیایہ کی مہدہنی پیشہیی بۆ پاریزہرایہتی و راویژکاری یاسایی دامہزرتینن بہ سیفہتی ہاوبہشیی پیکہوہیی لہ رووی نہیاری و بہرپرستیہیہوہ بہرامبہر بہکسانی دیکہ لہ ییک نووسینگہ یان زیاتر بہ مہبہستی پاریزہرایہتی کردن و پیشکش کردنی راویژی یاسایی و بۆیان نییہ نوینہرایہتی ئەو لایہنانہ بکەن کہوا بہرژہوہندیہکانیان دژ بہیہکە و بۆیان ہدیہ پاریزہرایہتی بکەن لہ چوارچۆہی کۆمپانیا یان لہ دەرہوہی ، بہگوێرہی بہندہکانی ئەو ریککەوتنہی لہ نیوانیان واژووکرارہ.

دووہم: کۆمپانیا کہسایہتی مہعنہوی ہدیہ و مافی ہدیہ پیشہی پاریزہرایہتی بکات لہ رۆژی تۆمارکردنیہوہ لہ تۆماری کۆمپانیا مہدہنیہکان لہلای بہشی کۆمپانیاکان لہ سہندیکا لہدوای پەسەندکردنی ئەنجومەن لہسەر پیپہوی بنہرہتی و گرئبہستی دامہزرتینہی کۆمپانیاکہ.

سیہم: ناوی کۆمپانیاکہ ناویکی گوزارہی شیوا دہییت بہ پیشہکہ یان ناوی ہممو ہاوبہشہکانہ یان ناوی ییککیانہ لہگەل (ہاوبہشہکانی) و بہردہوام دہستہواژہی (کۆمپانیای مہدہنیہی پیشہیی پاریزہرایہتی) یان (کۆمپانیای پاریزہرایہتی) لہدوای دیت.

چوارہم:

۱- ہیچ ہاوبہشیک مافی نییہ لہ مافہکانی لہ کۆمپانیا بیٹہ خوارہوہ بۆ کہسانی جگہ لہ ہاوبہشہکانی مہگەر بہرہزامہندی نووسراوی ہموویانہوہ بیٹ.

۲- ہەر ہاوبہشیک مافی ہدیہ لہ کۆمپانیا بیٹہ دەرہوہ لہ دواي تاگادار کردنہوہی ہاوبہشہکانی لہم بارہیہوہ بہلای کہم بہر لہ (۳) سی مانگ.

۳- پاریزہر مافی نییہ بیٹہ ہاوبہش لہ زیاتر لہ ییک کۆمپانیا لہو کۆمپانیایانہی لہم یاسایہدا دہقییان لہسەرکرارہ.

۴- پاریزہر مافی نییہ لہ کۆمپانیا بہ ہاوبہش بیٹنہوہ ئەگەر لہ پیادہکردنی پیشہ قەدەغە کرابیٹ یان ناوی لہ خشتہی پاریزہران لہبەر ہەر ہۆیہک بیٹ، رەشکرا بیٹہوہ.

پینجہم: لہ کاتی نہبوونی دہق بۆ چارہسەری حالہتی پیویست لہ کۆمپانیاکانی پاریزہرایہتی مہدہنی دہکریٹ بۆ حوکمہکانی ہاتوو لہ یاسای مہدہنی و یاسا بہرکارہکانی دیکہی پەیوہندار گہرانہوہ بکریٹ.

شہشہم: سەرۆکی سہندیکا یان ئەوہی نوینہرایہتی دہکات گرتنہبەری ریکارہکانی ہەلۆہشاندنہوہو پاکتاوکردنی کۆمپانیای مہدہنیہی پاریزہرایہتی بہپی یاسای پاریزہرایہتی و رینمایہکانی لہ ئەستۆ دہگریٹ.

حەوتہم: ئەنجومەنی سہندیکا بۆی ہدیہ رینمای پیویست دەربارہی بہیانی گرئبہستی دامہزراندنی کۆمپانیا و چۆنیہتی ریکارہکانی تۆمارکردنی لہلای سہندیکا و ہەلۆہشاندنہوہی یان پاکتاوکردنی ، دہریکات.

هه شتهم: پټويسته له سدر گشت نهو کومپانيایانهی پارټيزه رایه تی که له هه رټم کار ده کهن ، خومالی بیت یان بیانی که پیشتر به پټی یاسای دیکه دامه زاون، باری یاسایی خوین به پټی حوکمه کانی هم یاسایه و نهو رټنماییهی به پټی هم یاسایه درده چن له ماوهی (٦) شش مانگ له بهر کاربوونی هم یاسایه بگونیچنن و هه مواری بکن. له گه ل ره چاوکردنی بنه مای مامه لهی چونیهک (المعاملة بالمثل).

نویهم: کومپانياکانی پارټيزه رایه تی وه که سایه تییه کی مدعنه وی نهو لایه نانه که له یاسا بهر کاره کان وه سفکراوه بو مه به سته کانی بریکار نامه بی و پټراگه یانندی یاسایی و دادبینی و گشت نهو کاروبارانهی که په یوه نندیدارن به پیشه ی پارټيزه رایه تی کردنه وه ته نها لهو حاله تانه نه بیت که تیایدا ناکرټ.

ماددهی (١٨):

ماددهیهک بو یاساکه زیاده کرټ به رټزه نندی (٤٤ ی دووباره) و بهم شیوهیه ده خویندرټه وه:

ماددهی (٤٤) ی دووباره:

هر پارټيزه رټک که سی پله یه کی دادوهر بیت له لایهن نهو دادوهره داواکهی نابینرټ.

ماددهی (١٩):

ماددهیهک بو یاساکه زیاده کرټ به رټزه نندی (٢٤ ی دووباره) و بهم شیوهیه ده خویندرټه وه:

ماددهی (٢٤) ی دووباره:

سه ندیکا بو ی هه یه:

یه که هم: خاوهن پټداویستی تایهت یان نهوانه ی مندالی خاوهن پټداویستی تایهت یان هه یه له رسومات و به شداری سالانه ی سه ندیکا ببه خشرټ.

دووهم: به خشش (منحه) بدات به پارټيزه ری خاوهن پټداویستی تایهت.

سییه هم: قهرزی نهختینه یی بدات به پارټيزه ری خاوهن پټداویستی تایهت.

ماددهی (٢٠):

دهسته واژه ی (سدرؤکی سه ندیکا) جیگه ی دهسته واژه ی (نهقیبی پارټيزه ران) ده گرتته وه له هدر شوټنیکی یاسای پارټيزه رایه تی هاتبټ.

ماددهی (٢١):

نه نجومه نی سه ندیکا بو ی هه یه رټنماییه پټویست بو ناسان جټبه جټکردنی حوکمه کانی هم یاسایه دره بکات.

ماددهی (٢٢):

کار به هیهج ده قټکی یاسایی یان بریارټکی ناکوک له گه ل حوکمه کانی هم یاسایه دا ناکرټ.